

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК ІІІ Ч. 114. НЬО ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, середа, 14-го червня 1944.

No. 114. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, June 14, 1944.

VOL. III

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свободи“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

УСПІХ П'ЯТОЇ ПОЗИЧКИ ПРИСКОРИТЬ ПЕРЕМОГУ, КАЖЕ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ

ВАШИНГТОН. — З нагоди відкриття кампанії за П'яту Воєнну Позичку вголосив президент Рузвелт промову до народу по радіо. Він запевнив населення Америки, що „ми стали нашими ногами на сильнім ґрунті у Франції з меншими втратами, ніж це можна було передбачувати“. Президент порівняв положення Аліантів в 1942. р. з теперішнім і виказав, які велетенські зміни на фронтах зайшли впродовж двох літ боїв. Коли ми упораємося з одним ворогом, тоді буде приспішена наша перемога над Японією — твердив президент. Та, щоб досягнути повної перемоги, нам треба дати нашим воюючим зброю і всі інші засоби до боротьби і на це саме піде 16-біліонна П'ята Воєнна Позичка, яку повинні громадяни перевести з як найбільшим успіхом — взивав президент.

Перед промовою президента говорив секретар скарбу Генрі Моргентав. Він виявив, що війна досі коштувала 200 біліонів доларів, а до кінця найближчого скарбового року треба ще додати 99 біліонів. Цю суму призбирається вчасні з податків, але 57 біліонів таки треба буде позичити. Після цього секретар Моргентав прикладово в'яснював видатки на війну, от як: похід з Неаполі до Риму коштував 6,7 біліонів; заняття островів Маршала 6 біліонів і т. д. Зі всіх усюдів насліди вісти про початковий успіх П'ятої Позички, а це вказує на завзяття народу помігти перевести інвазію Європи аліантськими військами.

ПОСПІШНІ ПРИГОТОВЛЕННЯ ДО МИРНОГО ЛАДУ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — В сенаті почали поспішно працювати два комітети в повнім порозумінні для перешкоди вогню на шляху до мирного ладу. Представницькою підкомісією для Військових Справ пропонує свої плани директор мобілізації Джеймс Ф. Бірнес, а окремо ще пропонує плани комітет для Писявоєнного Планування під провідом сенатора Джорджа. Опісля оба комітети погодилися на такі засади: 1. Конгрес має вже тепер покликати до життя Бюро для Демобілізації; 2. Треба приспішити конгресову акцію для переміни воєнних контрактів; 3. Відразу поставити на денний порядок конгресу справу розподілу теперішніх матеріалів; 4. Федеральний уряд має помігти розмістити воєнних робітників з осередків воєнних занять в таких околицях, де для них є праця.

ВЕНДЕЛ ВІЛКІ ЗНОВУ В ПРИЛЮДНІЙ РОБОТІ.

НЬО ЙОРК. — На бажання 6 республіканських газет бувший кандидат на президента з рамени Республіканської Партії Вендел Вількі почав писати синдиковані статті. Він займається програмою Республіканської Партії перед найближчими виборами. У першій статті він підніс кончеість збереження стейтових прав у відношенні до федерального уряду; у другій займається повноправністю нігрів в Америці. Він критикує теперішню адміністрацію за витратити її агенції та за присвоєння собі неналежних їй прав. Республіканські газети з радістю вітають поворот Вількі до прилюдного життя після його недавнього вищодання.

ЛІСТА З 50,000 ІМЕНАМИ НА ПРОТИБУНТАРСЬКИМ ПРОЦЕСІ.

ВАШИНГТОН. — У процесі проти 29 осіб, обвинувачених в бунті проти Злучених Держав, явився як свідок колектор мита з Лос Анджелес Генрі Дж. Норд, щоб ствердити, як то деякі обвинувачені займалися висилкою бунтарської літератури на адреси 50,000 осіб, котрих імена колектор казав прибирати. Між адресами є теж адреса пані Рузвелт, жінки президента. Тому, що адвокат оборони ставляв свідкові питання 45 минут, передсідник суду Едвард С. Айкер заявив, що відтепер можна буде випитувати свідків лише по 3 минуті. Норд ждав на свою чергу 3 тижні у Вашингтоні, бо оборона випитувала свідків цілими годинами і протягала процес у безкончеість.

ПІДГОТОВА ЖІНОК ДО МИРОВОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН. — У Білім Домі, на запрошення пані Рузвелт, збирається конференція з 200 жінок, преставниць жіночих та різних інших громадянських організацій. Вони мають дискутувати над ролю жінки в мировій діяльності і мають теж потвердити лісту жінок, які надаються до висилки з делегаціями до різнородних міжнародних конференцій та установ в мирні часи. Одобрену лісту вишлють до всіх департаментів, а над поодинокими особами потім будуть переведені розсліди, на скільки вони мають підготування для виступів на міжнародній арені.

Націсти вимордовують національні меншини

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт повідомив конгрес, що він осушував забор для 1,000 воєнних біженців у Форт Онтаріо коло Освего, стейті Нью Йорк. При цій нагоді він сказав, що націсти саме перед кінцем своєї шілковитої поразки, вимордовують національні меншини в Європі. Головна ненависть нацистів звернена проти жидів, але теж і християни не виняті зід їх терору. Ще перед загальною війною втікачі йшли до Італії, а ті, що опинилися в південній частині цього краю, шукають тепер захисту в Америці. Їх перевозяться в Америку лише на якийсь час, а після встановлення миру вони будуть відіслані до своїх країв — повідомив президент.

РЕЙБОРН РОЗВИВАЄ ПЛАН МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІЦІЇ

НЬО ЙОРК. — Предсідник палати репрезентатів вашигтонського конгресу Сем Рейборн виявив поступ у підготові створення міжнародної поліції на підставі планів переговорених на Московській конференції чотирьох потуг з кінцем минулого року. Свою промову в цій справі вголосив Рейборн на обіді, виданім в його честь. Товариством Закордонної Поліції. Ці плани розробляє тепер в Америці конгресова комісія, складена з 8 осіб, по 4 з кожної конгресової палати. З огляду на великі жертви війни, які можна зафіксувати, годиться подбати про відвернення такого нещастя в майбутності і тому треба системи міжнародної безпеки, основаної на міжнародній поліції. Як з одного боку ми не можемо грати ролі Св. Миколая, щоб кожній нації дати всі благодати, так з другого боку ми не резигнуємо нічого з нашої суверенності, коли приступаємо до акції міжнародної безпеки для всіх держав — міркував Рейборн.

МЕРІ АНДЕРСЕН ЗРЕЗИГНУВАЛА ЗІ СТАНОВИЩА В ЖІНОЧІМ БЮРІ

ВАШИНГТОН. — Мері Андерсен, яка була директоркою Жіночого Бюра при департаменті праці через 25 літ, зрезигнувала зо свого становища і на її місце прийде Фріда Милер, директорка відділу Промислової Праці для Жінок ньюйорського стейту. Панна Андерсен мала гарну кар'єру у своїй роботі; була делегаткою жіночих організацій на мировій конференції в Парижі в 1919. р., стала репрезентаткою Міжнародного Бюра Праці при Лізі Націй у Женеві і брала участь в різних міжнародних конференціях. Її наступниця має теж основне підготування до свого становища, бо була делегаткою на пан-американську робітничу конференцію в Сантьяго, в Чиле, в 1936. р., а також на конференцію в Женеві того самого року.

Віші тратить владу над краєм

ЛОНДОН. — Наставлений і піддержуваний нацистами уряд у Віші тратить скоро всяку владу у Франції. З одного боку вибивають йому з рук владу французькі патріоти, які виповідають йому послух, ба навіть перебивають його урядовців. З другого боку самі націсти, котрі цей уряд ставили, а потім його через відповідну пропаганду в краю й поза краєм „розбудувували“, бачучи його безсилля, самі стали його відсувати на бік, а на місце його ставити своїх непосредних урядовців.

Звеличувані нацистами пропагандисти як справжні представники Франції маршал Петен і Ліваль ніні не мають за собою нікого. З ментом аліантської інвазії їх покинули всі французи, а як це сталося, покинули їх і німці. Не можуть їм помагати й самі безрадні урядовці, шми наставлені. Не може їм нічого помігти загранична нацистична пропаганда.

ВІДПРАВЛЯЮТЬ СЕРБСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ З ЮГОСЛАВСЬКОГО УРЯДУ

ЛОНДОН. — Югославський король видно взявся надобре за усунення зо свого уряду всіх крайних сербських націоналістів, що стоять на перешкоді королівському порозумінню з маршалом Тітом. Між іншим з бюра уряду в Лондоні подано вістку про усунення зо становища амбасалора в Вашингтоні Константина Фотіча, котрий посварився з югославським комітетом у Злучених Державах, на котрого чолі стоїть словінець Адаміч.

НАЗРІВАЄ ЗРИВ МІЖ ФІНАМИ Й НІМЦЯМИ

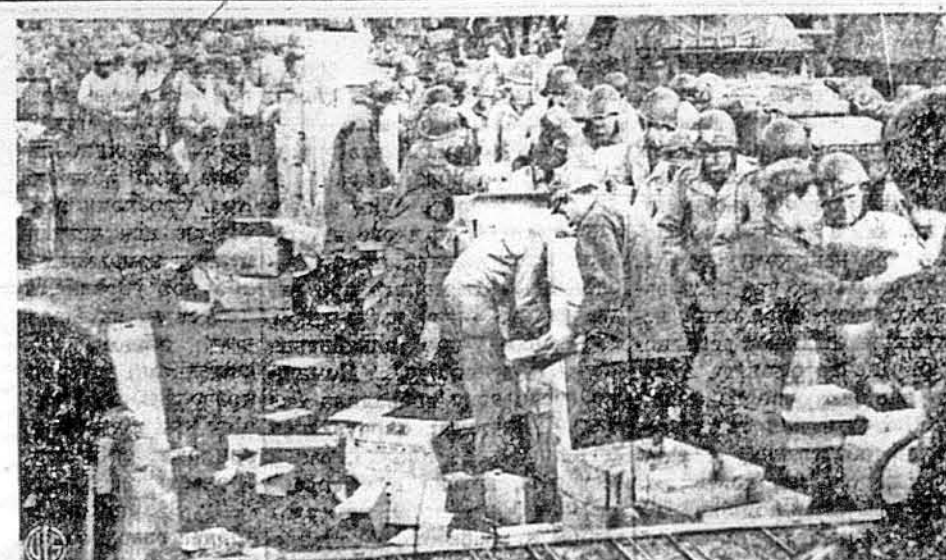
ЛОНДОН. — Коли червона армія почала нову офензиву проти фінських військ у Карелії, нацистичне радіо в Берліні заперечило, що така офензива почалася. Фінський уряд сильно невдоволений цим наставленням німецького уряду. В Лондоні добачують у цій суперечці назрівання поважного зриву між Фінляндією й Німеччиною.

ГРЕЦЬКИЙ УРЯД ЗАРЯДЖУЄ ПЛЕБІСЦИТ В СПРАВІ КОРОЛЯ

КАІРО. — Новий грецький уряд, що обіймає всі партії, постановив зараз на своїм першій засіданні, що поки король Юрій Другий має вернутися до Греції, грецький народ має відбути плебисцит й заявити, чи він хоче повороту короля на престол.

ПРИЗНАЮТЬ ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНИ

РИМ. — Американські летуни, що вернулись зо своєї бази в Росії, оповідають між іншим про страшне знищення краю. Кажуть, що ніщо не зробило на них у Росії такого великого вражіння, як майже цілковите знищення на „південно-західній Росії“, що очевидно означати може тільки Україну. Нищено край два рази: відступаюча червона армія в 1941. році, а потім німці.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ НАСТУПОМ. — Американські воїни, що вже дістали приказ віддати на перевезові засоби для перетезу до Франції, дістають в одному англійському порті цигаретки й цукорки. Поза ними стоять повзи й інша воєнна машинерія, теж готова до виїзду. Світлина знято було в самий передодень інвазії й чимскорше переслано до Америки.

АМЕРИКАНЦІ ЗАНЯЛИ КАРЕНТАН, КЛЮЧ ДО ШЕРБУРГА

НАГІВІЩА КВАТИРА АЛІАНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ У ФРАНЦІЇ. — Аліантські війська поширили в понеділок свої позиції в Європі дуже важним добутком, бо заняли місто Карентан, що вважається ключем до посідання порту Шербургу, котрий збудований на кінці півострова Нормандії, а котрого добуття буде вирішальним фактом для доставки аліантських військ і військових матеріалів. Карентан добуто по довгій бою приступом на багнети. Добуття Карентану закінчило чотири-літнє панування нацистів у тому місті, яке зазначилося визиском, репресіями й жорстокостями.

Між британцями й німцями йде завзятий бій Тілі-сір-Сель і Каен. Маршал Ромель кинув там у бій три панцирні дивізії.

Досі взято в полон понад 10,000 німецьких бранців. Німці мають у тій окрузі 14 або 15 дивізій, разом сили 250,000 воєнків.

Бої останнього дня зазначилися більшою концентрацією повітряних сил. Американські й британські літаки, великі, середні й малі, билі без упину по німецьких концентраціях військ та по панцирних валках.

НІМЕЧЧИНА ЗРАДЖУЄ НЕДОСТАЧУ ЛЮДСЬКОГО МАТЕРІАЛУ.

Генерал Монтгомері висказувався з найвищом подивом про американські війська.

Він теж заявив на пресовій конференції, що аліантські війська в багатьох місцях мали проти себе японців. Німці теж уживають як „снайперів“ жінок.

НІМЕЦЬКА ПРОПАГАНДА ЗМІНЯЄ ТОН.

ЛОНДОН. — Нацистичне міністерство пропаганди видно має багато клопоту, на яку ноту грати тепер у виправдуванні перед німецьким народом невдачі німецьких військ проти інвазії Аліантів.

Спершу пропагандисти д-ра Гебельса говорили, що німці самі навмисне заманули Аліантів починати інвазію з Нормандії, бо там можна їх найлегше відбити й завдати як найбільші втрати. Колиж аліантські війська все таки побережжя заняли й на ньому всадовилися, д-р Гебельс скрутив в інший бік. На радіо виступив нагло з промовою віцеадмірал Ліцов, котрий заявив, що німці, маючи легкі кораблі, не можуть виступати проти подавляючої морської переваги Аліантів. Навіть німці догадалися, що ці слова були по суті признанням невдачі з боку німецької команди, і тому німецьке радіо стало їх на всякий спосіб потішати: мовляв, через те що Аліанти заняли на побережжю Нормандії, вони не мають часу бомбардувати німецьких міст. При тому радіо постійно підчеркує ворожнечу французького населення до німців, складаючи в цей спосіб на цивільне населення вину за невдачу німецької зброї.

Ще одним засобом нацистичної пропаганди є прибільшувати аліантські сили. Говорило нацистичне радіо наприклад, що Аліанти перевезли повітрям 22 дивізії, або пів мільона воєнків.

ЧОРЧИЛ НА ІНСПЕКЦІЇ ДОБУТОГО ПОБЕРЕЖЖЯ.

Бритійський прем'єр Чорчил станув на французьку землю, коли він приїхав на побережжя Нормандії на інспекцію. Останній раз перед тим він був у Франції ще в 1940. році. З ним був на інспекції ген. Айзенговер, прем'єр Смутт і ген. Брук, начальник британського генерального штабу.

Інспекцію влаштовано тепер з очевидним наміром показати світові, що Аліанти вже утвердилися в посіданні добутої важкими боями й коштами території.

14. НІМЕЦЬКА АРМІЯ В ІТАЛІЇ РОЗБИТА.

РИМ. — Аліантська головна квартира в Італії заявила, що німецьку 14. армію „розвіяно на всі чотири вітри“. Німці дали відступати дезорганізовані на всьому фронті.

Команда німецьких військ в Італії домагається нових посилен, але команди німецьких військ у Франції й на Балкані самі таких потребують.

РОСІЙСЬКИЙ НАСТУП І ФІНСЬКИЙ ОПІР ЗБІЛЬШУТЬСЯ.

МОСКВА. — Червона армія збільшує свій натиск на фінські війська в Карелії. Бої ведуться на певничайно важкому терені, в лісах, болотах і на озерах. За один день червона армія посунулася на 4—6 миль вперед. Фінські війська ставлять щораз упертіший спротив.

ТІТО ДОНОСИТЬ ПРО УСПІХИ.

ЛОНДОН. — Маршал Тіто сповістив, що його югославські партизани зліквідували ворожі позиції на лінії між Тузлою й Зворніком, коло 80 миль від Білгороду. Партизанські батерії успішно бомбардували укріплені ворожі позиції коло Кораю й Целіці, на північ від Тузли.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожен зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Народи Європи на чергу

До інвазії Європи ми мало що чували за народи Європи. В політиці говорилось правильно про держави та їх уряди. Говорилось про відношення великих держав і малих держав. Говорилось про те, чи тому чи онтому урядові слушно признавати репрезентацію держави. З усього найменше говорилось про народи.

З хвилею інвазії відразу на перший план висуваються народи Європи. Про них говорять генерали й політики. До них звартаються провідники. Их волі дослухаються просто всі.

Бачили ми це передусім зараз по тій першій пробній інвазії Європи, в Італії. Як тільки Альянти почали займати Італію, вони усували фашистських урядників і стали передавати управу краю в руки італійців згідно з волею широких народних мас. Відразу зроблено далеко ідущі уступства на користь народних настроїв. Завершенням цієї течії було відсунення від правління самого короля, зненавидженого за його компроміси з фашизмом. Другий менший крок у тому самому напрямі зроблено, коли відсунено від уряду з тої самої причини Бадолія і покликано до творення кабінету міністрів непримирного ворога фашизму, Бономія.

З ментом, як почалась інвазія Франції, питання народних настроїв у Франції стає важким питанням політики дня. До того часу кожний альянтський уряд дивився передусім на те, як відноситься до уряду в Віші й до комітету де Голя, і кожний дивився на ці питання з свого становища, не оглядаючися на те, як до цих справ ставляться самі французи. Як знаємо, навіть уряди великих держав не мали в тій справі одної виробленої політики. З інвазією Франції ця розбіжність політик мусить скінчитися. Обидва Держави мусять стати супроти Франції одної політики, якщо вони не мають утратити серед французів пошани й напсувати багато альянтській мілітарній акції. Тому то Альянти починають сильно наслукувати, що думає французький народ і тому й генерала Де Голя запрошено до Вашингтону.

Альянтський командант на Середземному Морю остерігає тепер народи на Балкані не давитися підводити Гітлерові та не дати затягати в Гітлерові національну армію, які він став організувати на Балкані. Виходило би, що й Гітлер теж пробував користувати розділ Європи на національності аж до того, щоби поповнити свої підорвані довгою війною армії.

Отже національні настрої дістають нові шанси проявитися як політично важний чинник, вказати свою практичну вагу й значіння. Досі цей чинник був досить призабутий. Тепер він підноситься із забуття. І чим ширші краї захопить альянтська інвазія, тим більше буде його значення. Інвазія Європи дає їм одну знамениту нагоду показати своє значіння в повній силі.

Не робити кривди своїм власним воякам!

Між першими радісними вістками про альянтську інвазію Франції помічено теж багато такого, що викликавало враження, що з цією справою пішло дуже легко, та що це напівтисівська пропаганда страшила Альянтів різними перешкодами і дурила світ якимсь „Атлантійським Муром“, якого нігде не видно й т. п. З цього льоґічне заключення, що якщо все це є блахманом, то справа звільнення Європи і закінчення тамже війни — недалека. І, що найважливіше, не вимагатиме якихось надзвичайних зусиль, тим більше, що Альянти мають таку тепер велику бойову перевагу, що німецький воєнний провід мусить уже скоро зрозуміти, що нема найменшого змислу війну продовжати.

Але чи так є? Правда: вже з самого початку визнано ось ту важку правду, що альянтське воєнне командування обробило плян інвазії надзвичайно спритно, бо вибрало найвідповідніше місце, коли йде про інвазію Франції. І підготовило інвазію в такий спосіб, що хоч погода не дописала, а це вважалось найбільшою перешкодою, весь плян здійснився точно, якби всюди виконували прикази з годинником у руках. Так було з тисячами бомберів у повітрі й з тисячами кораблів на морі.

Ось і тому треба завдячувати успіхи першого інвазійного тижня у першу чергу початковій альянтській команді, на чолі з ген. Айсенговером, що все це так добре підготувала.

А тепер приходім до другої справи: до наших вояків та їхньої боротьби, про що нам властиво йде у цій статті, а на що звертає увагу Дру Мидлтон, воєнний кореспондент у списку Нью Йорк Таймс, що дописує з самої Найвищої Інвазійної Начальної Квартири.

Отже той кореспондент, як і многи інші, що тепер пишуть, подає дещо інший образ інвазії, як його ми мали в самих початках, як дійшли перші вісті. Дру Мидлтон пише, що наші вояки мусили зводити боротьбу з першого моменту, як тільки вийшли з баржів у воду: щоб добрити до берега. Не зважаючи на велику допомогу збоку альянтських бомберів і обстрілювань альянтської воєнної флотилії, теж й їм самим треба було відстрілюватися від ворога, як тільки вийшли з барж, бо ворог, з закриттям як обстрілював з берега бродячих у воді вояків машинними крисами. Ось тих вояків, що шойно переплили на

баржах бурливий Англійський канал і вблїшості хорували на морську хворобу. А вони ось ті наші вояки, пішли в ось таких обставинах здобувати побережні причали, зустрічаючи на кожному кроці опір, і то завзятий опір, який коштував поважних жертв не тільки німців, але й нас.

Ось це підкресляє Дру Мидлтон. І каже, що несправедливо поступають ті, що пишуть, що легко здобуто французькі бережні причали в перших днях інвазії, бо вони тим самим несправедливо осуджують геройські діла наших вояків, яких то діл вони докунували в тяжких обставинах і серед завзятої боротьби з ворогом, що приготовився до інвазії і знав різні штуки, як інвазію відбивати. Він теж поканий легко не піддався, а борювся до останньої мінуты у своїх норах, де був закопаний і звідки його треба було виганяти, чи де його треба було добивати.

Отже „Атлантійський мур“ існував і не був бльофом, каже Мидлтон. Може він не був таким, як його розмальовувала нацистська пропаганда в цілі відстратування Альянтів від розпочаття інвазії, але й не було так, щоб його взагалі не було, як це дехто представляє, бо була завзята і крива боротьба, каже Мидлтон. І ще додає, що це треба підкреслити.

Завваги Мидлтону дуже слушні. Не тільки в тому, що він не легковажить сили і зручності та завзяття ворога, бо так поступають усі визначні альянтські вожди, але ще й з цього боку, що йому залежить на тому, щоби була якості „увеселена хоробрість“ американського, британського, як якого іншого альянтського вояка. Зокрема йде йому про американських вояків, що мали дуже важкі завдання до виконання і їх по своїх трупах виконали.

Завваги ті слушні ще й тому, що це шойно початок інвазії. А це означає, що хоч Альянти вже виграли, як кажуть, „першу рунду“, то ще далеко до того, щоб можна було сказати, що вже промошено дорогу до дальших перемог. Навпаки, пише Мидлтон, це можуть наступити важкі удари збоку ворога, бо його подожження з воєнного боку далеко краще ніж Альянтів, що мусять довозити резерви і зброю кораблями і літаками. Не зважаючи на те, що альянтські літаки постійно тисячами бомбардують заліз-

Господарське значіння інвазії

Інвазія Європи означає початок кінця американського господарського способу життя. Водночас це означає на якийсь короткий час нове напруження на домашньому фронті. Будуть перетранспортовувати великі припаси матеріалів, перевозити у великих кількостях люди. Люди, що займаються чи то продукцією чи перевозом, будуть мусіти через вказати свою видатність і свою спосібність до праці. Треба надіятися, що робітники по фабриках перестануть цезати на один-два дні від праці, а будуть використовувати кожну мінуту на продукцію. Колиз Вашингтонський уряд видав зарядження в справі контролі цін, розміщення робочої сили чи в яких інших справах, то нема сумніву, що тепер ко-

жен радо приворочиться до нових розпорядків. Це просто стан конечности.

Але в парі з тим виринають інші проблеми. Головною проблемою є переміна продуктивності краю на нормальну продукцію. Інвазія начеб піднесла куртину для так званої реконструкції, тобто перебування краю з воєнного стану на мировий. Американський промисл носить на собі знамя воєнної продукції. Першештено мають потреби війни. Тепер напродуковано тільки, щоб вистарчило навіть на запас. Все те мусіло бути задалегідь приготованим, бо інакше інвазія не могла би була початися. Від хусточки до носа аж до моздір чин найновішого типу гармат, від блимаючого світла до машин, що пишуть огнем — все те мусіло до найдаліших границь підготувати Америка для альянтських військ, щоб зробити їх спосібними до виконання їхнього завдання. Ціля цього, як усе те випродуковано, не лишиться ніщо інше, як пильнувати ці виробы у магазинах та доповняти склади в запліду. Федеральні урядовці як мають перегляд потреб краю, приготувані на такі переми економічного життя Америки, алучені з інвазією:

1. Коли військові знавці заявлять, що початкові цілі інвазії сягнені й американська армія слясно осадовиться на європейській континенті, і коли вони будуть могли передбачити воєнні запотребування для опанування Німеччини, тоді вже буде можлива частинна переміна промислу. Тоді почуємо про вицодування воєнних контрактів, про звільнення робітників, про дозвіл уживати матеріяли для незначної мирової продукції і т. п. Колиз узяти за певне, що інвазія піде по шляхах, такої переми можна надіятися за два місяці.

2. Коли Німеччина скапітулює, можливо, що вже найближчої осені, але не виключено, що це станеться аж в початках 1945. року, то це буде критичний час на домашньому фронті. Тоді воєнні запотребування впадуть на яких 35% — 50%. Уряд буде вицодувати воєнні контракти на біліони доларів, безробіття може стати поважною проблемою. Отже маючи такі можливости на увазі, урядові чинники передбачують такі переми в господарським життю:

Продукція.

Поки військові провідники не проголосять, що інвазія скінчилась, не буде значнішої переми в промислових осе-

редках. Навіть у фабриках амуніції не буде наглого застою. Що найвище прийде зменшення виробу амуніції на 10% — 15% перед капітуляцією Німеччини. По упадку Німеччини зменшиться продукція амуніції до половини для ведення війни з Японією.

Вироби для вжитку цивільного населення.

Вчасі інвазії потреби цивільного населення не знають многи переми. Такий самий стан втримається в перших тижнях по упадку Німеччини. Однак в тому часі буде йти поступенна переміна з воєнної продукції на цивільну, але переміна піде на підставі вироблених наперед плянів, тому вона повинна піти гладко. Команда армії й Воєнна Рада Продукції випрацьовують пляни, як передають воєнні матеріяли й воєнну робочу силу для цивільного населення, і як воєнні контракти переминити на мирові контракти. Цю перемену контрактів відчують впершу чергу промисловці, бо вони мусять приворочити й переминити відповідно свої фабрики. З тим підуть угоди з урядом і відшкодування для фабрикантів. Департамент торгівлі передбачує, що треба буде перевести обчислення інвентарів на яких 6—8 біліонів доларів.

Харчове запотребування.

Зазгально думають, що за вицодування деяких територій потреба в Європі не є дуже страшна. Тому, що вже тепер американська влада приготувала великі припаси продовольства, після звільнення Європи з німецького ярма нема чого боятися, що в Америці нестане харчів для свого населення. Европа буде запотребувати головню збіжжа, насліддя, товців чи омасти й порошкового молока, а це все вже нагромаджене.

Щодо одижи, то її є подостатком в Америці і мабуть до пайкерів не прийде. Коли тепер нестатке деяких матеріялів на одяг, то це головню тому, що нема людей до праці. Як будуть люди, то вони зможуть виробити доволі убрання для заспокоєння потреб Європи.

Робуча сила.

Ще перед інвазією проголошено, що федеральний уряд піне з днем 1. липня контролювати запотребування робочої сили по фабриках та по різних околицях. Колиз ця штука не вдалася, тоді не буде іншої ради, як завести законно примусову краєву службу. Та є небезпека, якій досі не можна було запобігти, а це нагла підвишка платень, бо тоді так звана „Мала Сталева Формула“, тобто умова між урядом і провідниками робітничого руху, що плата має бути постійною такасама, не буде обов'язувана. Тоді теж пінуть юні боротьбу за підвишку платень. Але на це є у людей розуми, щоб це розуміли і не допустили до катастрофи.

Advertisement for Sweeney & Sons featuring a cartoon of a man buying a bond and the text: 'NOW'S THE TIME, FOLKS, DON'T DELAY—BUY THAT EXTRA BOND TODAY! I'M BUYING A BOND! ME TOO!'

Advertisement for 'Чайка' (The Teahouse) featuring decorative borders and text: 'ОЛЕКСА РЕМЕЗ Чайка (Оповідання) Нас було троє: Шпак, Дрозд і Чайка. Шпак це був я, Дрозд — мій товариш, а Чайка — наша спільна товаришка. Всі три назви не були нашми правдивими назвами, лиш видумани нами в жарт, проте ми так до них привичались, що інакше себе не кликали.' The advertisement concludes with: 'Я і Дрозд товаришували завжди. Обидва ми служили в приватній інституції і від ряду літ все мешкали разом. Обидва ми були хлопці молоді, зловірої як бики і білі як курячі сьвітлі. Я був владчі живої, раптові. Дрозд був лемішка, але й великий майстер на різному роді дотепи й вигадки. Я був середнього росту, сухірлявий. Дрозд був низький і грубий; Дрозд був радикал, я — соціяліст-демократ. Однак, це останнє, дещо те що до перекопань, не впливало на нас роздільно, бо та різниця в переконаннях не впливала з самої суті наших перекопань, а більше витворилась в нас під впливом потреби в коїсь різноманїтності в нашім духовім життю; яснше сказати: це нам давало можливости провадити безконечні дебати й балачки на цю тему, і тим самим вбивати вільний час, якого мали ми досить. В дій-

сності обидва ми були комуїністами чистої крові, хоч і без комуїністичних переконань, про які ми, зрештою, не мали звільні довідатись, бо, крім „пригод Шерцьока Гольмса“ та дещевих часопісів, не читали нічого. Лекцію річчу було набратись нам ідей радикальних або соціялістсько-демократичних, а з цих ідей можна було набратись вирост з повітря, ідей комуїністичні річ, як то кажуть, нелегально, уносившись в повітрі і покинувши боронено, і мусять вони ховатись по наукових книжках, ну, а на книжки в нас не було грошей. Отож, наш комуїнізм був, наколиби можливо так висловитись, комуїнізм відруховий, не узасаднений жадними передпосилками ідейного змісту, а полагав він виключно на нашій дружбі, і був, при тих матеріяльних обставинах, в яких ми тоді перебували, конечність. Це був комуїнізм подібний до того мужицького комуїнізму, коли кілька членів родини є змунівені ділитись одним кожухом, або одною парою чобіт, бо більш не мають. Треба тільки бути змінитись, матеріяльними обставинами на-

шого життя, і наш комуїнізм розлетівся у прах. Так що, властиво кажучи, ми були людьми без перекопань, як більша частина тих молодих людей, яким здається, що воїни мають це або те перекопання. Були ми собі просто людьми, люблячими життя, а люблячи життя так, як люблять його: кіт, пес, горобець... люблячи, бо чули в собі силу і здоров'я і молоість. Перекопання прийшли відтак... Платню ми мали невеличку, по трицять срібла, а праці мали досить, проте були вдоволені з життя, до якого не ставили далекоюсяглих вимог, задоволюючися мріями про виграни стх тисяч на лютерії, або мріями про винайдення „перетумку мобіле...“ Домашню господарку провадили без жадної системи; харчувалися де попало і як попало, раз в ресторани, другий в молочарні, інший раз дома, на сучох; хлібом з ковбасою, і останнє траплялося найчастіше. З платні лишалося нам що місяч як раз стільки, що вистарчало на тютюп. Колиз траплялася така окаязія, що в котрогось з нас подерся черевик,

або треба було купити новий капелюх, — це ставило нас в таке трудне положення, що ми найменше цілий тиждень мусіли тримати спільну раду над тим, в який би його спосіб поможти біді. Очевидно не обходилося без палких дебат з того поводу, але кінець кінець обо ми згоджувалися на тім, що треба нам на якийсь час пожертвувати вечерою в хосен черевиків або капелюха, і переставали їсти вечерою так довго, як відповідно була велика сума, потрібна на ту річ. Коли розходилося про осьсь більше ніж черевик або капелюх, наприклад про пальто або про убрання, тоді приходилося на якийсь час жертвувати обідом, вдовольняючися сніданком і вечерою. Часом ми позволяли собі на люксо. За шину кількох обідів і вечер ми придбали собі пару лякерів і бронзового кольору капелюха. Що правда, ми не могли обидва разом одночасно користати з тих люксовых річей, та ми порадили собі в той спосіб, що однієї неділі або свята й ішов на прохід в лякерках і в старім поплямленім капелюсі, а Дрозд в новім

бронзовім габіку і в старих полатаних черевиках, — другої неділі — навпаки. Ми так мінялися шоразу і були дуже задоволені зі себе і зі своїх речей. Часом ми ходили в театр, на галерію, звичайно за ціну вечері. Коли ми купували часопіс або якусь дешеву книжку, то розривали зошит на дві половини і кидали жероб: котрому читати початок, а котрому кінець; відтак мінялися прочитаним. По обіді, коли того дня обід був, звичайно трохи спали, відтак курили і радили над тим, чому маємо присвятити решту дня, чи сідженню дома, чи якийсь екскурзі; найчастіше запалала ухваля перша. Тоді ми розлягалися знов на ліжках і заводили безконечні балачки, особливо в зимі, коли на дворі сніг і холод, на ногах діраві черевики, а в хаті тепло як в лазні. Платня ми не жалували, бо воно нічого нас не коштувало: ми брали вугля в своїм бюрі, і в тій цілі тягали зі собою до бюра величезні, спеціально до ношення вугля пристосовані портфелі. (Дальше буде).

о. Петро Білон.

Зруйнування Києво-Печерської Лаври

Недавно я бачив советську фільму „Україна в огні“. Тяжко було дивитись, коли перед очима переходить спалена Україна. Все горить, все знищено, все зруйновано ворогами. Відступали більшовики з України — палили все; тепер німі відступали, і теж палили все, що встигли. Історичні будинки, бібліотеки, музеї, школи, церкви — все в руїнах.

Та ось на фільмі перед очима золототерховий Київ. А лежачий він бідний і убогий! Серце бедься, в очах слези. Найкраща вулиця Хрещатик в руїнах. Університет, (головний будинок), чудової архітектури, цілком спалений. Я-кось не хотілось вірити советським телеграмом, що німі динамітом висадили найблишчу святиню в Києві — Успенський Собор в Лаврі. Але, на жаль, це правда. На фільмі ми бачили знайомий нам Успенський Собор цілком зруйнований. Советські телеграми подавали, що не тільки Успенський Собор, але й інші будинки і церкви Києво-Печерської Лаври спалені.

Як бачимо, то німцям треба було скасувати історичну святиню українського народу. Ім треба було розбити мури, які були свідками старовинної побожності і стали пам'ятниками самого натхненного ізмистецтва української землі.

Успенський Собор Лаври був найстаршим із соборів в Україні. Лавру заснував преподобний Антоній. Це було в 1073 р., майже дев'яност літ тому назад. Трохи пізніше ученик і наступник св. Антонія — преподобний Теодозій збудував Печерську Лавру. Ці два стовпи українського чернецтва зв'язали зі своїми іменами те, що тепер орда Гітлера зруйнували. До Гітлера, правда, був Батій. В 1240 р. Лавру зруйнували вперше. Але тоді не було у азіяців тих руйнівних засобів, якими володіють новітні бандити. Тоді ще устояло багато „нерушимих“ стін, але тепер, завдяки динаміту, залишилися лише кавальничі стін.

Першими будівничими київських соборів були майстри з Корсуня і Константинополя. Успенський Собор був заложений по візантійському звичую в виді трьох кораблів. У 12. віці Лавру обвели стіною. За часів кн. Миколи Святоші будували церкву над економічною брамою. В ній були незвичайні рідкі фрески, розкриті пізнішими реставраціями. А в тих чаруючих будинках, як Книжний Корпус Лаври, відзначалися чудові зразки рідкого українського бароко. Більш старинними палатниками виглядали внутрішні башти, широкі, приземкуваті. Пізніше, десь в 16. віці, при реставраціях всі бани над Лаврою прийняли той „рушкватий“ вид. Позолота їх виблискувала над стінами, відтінюючи їх близану і різку синову тін. Велике число образів, фресок і мозаїк було видно скрізь в лаврських будинках.

Загальне враження від Києвської Лаври, пишність і декоративність, настільки вражали свою особливу красою, що спогоди про Лавру залишаються на все життя. Навпевно в Росії та й на всім світі нема такої церкви з більш складними скульптурними прикрасами, ніж Лаврський Собор. Кожне вікно має інший орнамент. І кожне з них — особливий шедевр. Кольони (стовпи) відрізнялись особливими багатствами малюнків, прикрас, подробиць. Кам'яні цвіти, безхитристі і чаруючі: соняшники, дзвіночки, стокротки переплітаються на стінах і змішуються з класичними мотивами орнаментів.

Лаврська дзвіниця була побудована в 16. віці з трьох поверхів. Перший поверх обхоплений суворими дорійськими колонами. Другий поверх звужується і колоны його більше складні — йонські. Верхній, самий вузький поверх має розмальовані коринтські колоны. На дзвіниці мається чотирнадцять дзвонів, сім встановлено в 17-тій віці, і всі вони є знамениті. Один з дзвонів подарував наш славний гетьман Мазепа. Ті дзвонарі, що дзвонили, напевно були музикальні чернци, бо підчас дзвонення була ціла симфонія. А новий великий дзвін, так званий „Братський“, мав ваги 64,000 фунтів, і так сильно гудів, що було його чути на десятки кілометрів.

Велике число пам'яток і монументів розкидано по Лаврі. Не зважаючи на мошу у Близьких і Дальших печерах, де лежали тіла спочивших святих печерських угодників Божих св. Української Церкви, в Лаврі було досить інших відомих могил. Якщо дикуни змілосердились над тими печерами, то в Близьких Печерах могили напевно зруйновані. Читачам напевно неясно, що то за близькі і дальші печери. Близькі печери, є близько Успенського Собору, а Дальші — значно далі.

Як близькі так і дальші печери побудовані глибоко під землею, і вони тягнуться на декілька миль, а деякі так глибоко викопані, що йдуть під самим Дніпром. Але не цілі печери показують людям, а лише ті, де лежали моші св. печерських угодників. В деяких печерах є і церкви, де відправляють служби і молебні. В печерах електричного освітлення є і кожний богомолець мусить мати запалену свічку і не відступати від прочан, інакше, може заблудитись і мати великий клопіт. Щоб оглянути печери і приложитись до моші, іде з прочанами наперед монах, який і дає пояснення про життя угодників. Щоб обійти ці печери треба потратити 5-6 годян. В самих Успенській Соборі були могили видатних людей, із них старовинна з пам'ятником князю Острозьському. Але найбільш пам'ятною українському народові під Лаврою Успенського Собору є гробниця київського митрополита Петра Могили.

Митрополит Петро Могила це великий церковний діяч, що лідніс Українську Православну Церкву від тяжкого занепаду на високій ступінь життя і освіти. Він заснував славетну Києво-Могилянську Колегію, що мала величезне значіння для української церкви і народу. З цієї Академії виходили великі вчені та оборонці віри і волі українського народу; свій освітний вплив колегія поширила і на Московщину й інші країни.

В самих соборі було багато річей великої цінності, особливо чудотворний образ Успіня Пресвятої Богородиці, який висів над царськими воротами, і по відправках цей образ спускали до ціловання вірним.

Про цей чудотворний образ і взагалі про будову Печерської Лаври є цікава легенда. Ще за часів перших київських князів, коли наш народ ішовно тільки був просвіченим Христовою вірою, коли тільки що почала будуватись Христові церква на Україні, Пресв. Богородиця послала до Києва із своєї Атонської гори будівників, щоб збудували церкву в такому монастирі в імя її Успіня і на благословенство цього монастиря дала ім'я об'єкта свого Успіня. Ці будівники прибули до Києва до преп. Теодозія Печерського і за його

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ТОРОНТО, ОНТ.

Торонтонські Відділи належно відзначували Золотий Ювілей У. Н. Союзу.

Тому місяць писали ми про святкування Золотою Ювілеєм УНСоюзу відділами в Монреалі й Лашанах. У той час згадували ми також і про велику підготовку до такогж самого свята Ювілейного Комітету, що був зорганізований у місті Торонто до всіх відділів. Отже тепер, коли вже свято відбулось, хочемо поділитися нашими враженнями з читачами й членством і тим самим допомогти їм у підготовці подібних свят, що будуть ще відбуватися по численних Союзівих відділах Америки й Канади.

Ювілейний Комітет, до якого входили члени всіх п'ятих відділів міста Торонта, розробив був такі пляни, щоби Золотий Ювілей УНСоюзу відзначувати в Торонті якнайкраще. Програма відзначування була така: В неділю рано відбули Богослуження по всіх наших церквах і відправили панахиду за померших членів Союзу. Після того мав відбутись Бенкет, а вечером концерт усіми спільними силами наших відділів. В додатку до того відбули ще й забаву з танцями для молоді, закодами Союзівих відділів скоре одний день перед концертом. Кожний член у Комітеті був відповідальний за певну ділянку праці тої підготовки. Ма-

го керівництвом збудували в Києво-Печерській Лаврі величну церкву в імя Успіня Пресвятої Богородиці і в ній поставили й чудовий образ Успіня Богоматері, що й до наших часів був благословенством від Божої Матері Києву і всій Україні.

В Успенській соборі були ще величаві царські ворота з чистого срібла. Взагалі вся Лавра зі своїм собором була велична, художня, і знищення якої, — неможливо міряти грішми. **Це страшний втрапа не лише для України, але й для світового мистецтва.**

Києво-Печерська Лавра займала великі простори землі, мала багато хуторів. Монахів в Лаврі було приблизно до 2,000 душ.

Співали монахи в Лаврі так чудово, так величаво, як ні в одній монастирі цілого світу.

За советської влади перемінено Києво-Печерську Лавру на музей.

Ми ще не знаємо про судьбу Софійського собору з візантійськими фресками, які були тільки в царгородській Софії до її знищення турками. Цей собор побудував кн. Ярослав Мудрий. Не знаємо про судьбу церкви Спаса на Берестові, була церква св. кн. Володимира, та старинного монастиря Микольського, що веде свій початок від Аскольда.

Знаємо лише, що самі більшовики зруйнували динамітом величаву старовинну святиню золототерховий Михайлівський монастир. Цей монастир побудував київський князь Михайло. На цім місці більшовики побудували будинок для різних установ.

Що року сотки тисяч народу приїздило до славної столиці Києва, до київських святих помолитись, відпочати душею, насолодитись щасливою радістю в молитвах перед чудотворним образом Божої Матері і у гробниця печерських угодників, та налюбуватись чудовою красою Києва.

В дійсності столиця України — Київ — дуже славна! Київ це для українців святе місто! Це другий Єрусалим!

І ось ця свята земля обмалена, вся в огні.

будути і тому все це було успішно переведене. Головою цього Комітету був д-р Лія Вахна.

Забава з Танцями.

Щоб дати змогу молоді заізнатися з завданням Союзу, Комітет уважав за відповідне встроїти для них забаву з танцями, яку всі вони люблять і дуже радо приходять. І Комітет не завівся в своїх думках, бо хоч цілий день падав дощ, то на тій забаві було повно молоді! Отже той вечір приніс для відділів матеріальні пригоди, а тепер, як показується, приніс і моральні.

Богослуження

В неділю, 7. травня, відбувалось Богослуження по наших церквах, в яких брало участь членство Союзівих відділів. З тої нагоди в греко-католицькій церкві, що є на Бетирст улиці, о. канонік П. Каменецький виголосив проповідь про довголітню Союзіву працю, яка принеся велике добро для наших церков і всього українського народу не лише на американському й канадському континентах, але також і на рідних землях. На закінчення побажав великого розвитку УНСоюзові й поблагословив працю минулих піонірів і теперішних його заслужених працівників. З тої нагоди переведено збірку в церкві на будову нової греко-католицької катедри, що має бути збудована після закінчення цієї війни. Збірка принесла близько \$500. Після Богослуження відправлено панахида за померших членів УНСоюзу.

Бенкет.

Зараз після Богослуження відбувся Бенкет у салі тїєї самої церкви. На тому Бенкеті були не лише члени УНСоюзу, але також і представники різних культурних та запомогених організацій. Бенкет почався молитвою, яку провів о. П. Каменецький. Після смачного обїду адвокат п. Н. Романюк, що був товстмайстром, покликав до слова о. каноніка П. Каменецького, п. Юрочкова, п. В. Гульстя, п. Білого, п. Чорномаза, п. Годованського, д-ра І. Вахну, п. В. Ситника, преп. Р. Ковалевича, п. Я. Ковальчука, а між ними всіма до головної промови п. Д. Галичина, головного секретаря УНСоюзу з Нью Йорку. Всі вони складали привіти для УНСоюзу в його великий день Золотою Ювілею й висказували побажання для його розвитку між українцями в Канаді. Відміною від всіх була лише промова п. Д. Галичина. Він, як довголітній працівник УНСоюзу, дав у першу чергу признання основникам-піонірам, які 50 років тому положили підвалини під величаву будову УНСоюзу, а відтак перейшов до тих часів, коли членство отих численних відділів УНСоюзу по всіх Америці спішило на поміч своїм братам, що залишилися на рідних землях і в скрутну хвилину їм потребували. Промова тривала 30 хвилин, але була так побудована, що всі присутні багато довідали про працю й великі заслуги УНСоюзу за минулих 50 років.

Після Бенкету відбулось засідання членів, що належать до зар'ядів усіх відділів. На тому засіданні п. Д. Галичин вислухав звітів подданкових членів, а відтак дав свої поради, як успішно довершити працю над придбанням членства до Союзу в році його Золотою Ювілею.

Концерт

Вечером тої самої неділі відбувся величавий концерт, яким і малося докінчити вшанування Золотою Ювілею УНСоюзу. Концерт відбувся в салі УНО, що є на Бетирст улиці.

Добірною програмою концерт почався в годині 8-мїй вечером. Саля була виповнена по береги людьми, які прибули вшанувати працю нашої найбільшою числом народної організації, а при тому й найстаршої та найбагатшої української фінансової інституції на цьому континенті.

Концерт відкрив вступною промовою д-р І. Василенко. Кількома словами згадав, хто дає цей концерт і в чийо честь. Відтак д-р І. Вахна проголосив програму. На концерті виступали мужеський хор філії УНО в місті, міш. хор греко-католицької парохії, що є при церкві на Бетирст улиці, сестри Шклярі, (струнне тріо і піано), ученики гри на скрипці вчительки М. Яворської, п-на О. Гаврилюк, сопранова солістка, О. Мулько й маленька донечка п-на Годованських, яка дуже бадьоро відкривала вірші присвячені Батькові Союзови в його 50-ліття.

Головну промову на тому концерті виголосив п. Д. Галичина, а закінчення праці над поширенням Союзівої праці в Канаді виголосив п. В. Гірник, організатор на Канаду.

Вся концертна програма була добре виконана й багато її точок мусили виконавці повторити на домагання аудиторії. Промова Галичина в деяких інтервалах була зворушанаюча, а ознакою цього було, що вся аудиторія рясніла оплесками й переривала. Промова тривала 45 хвилин і дала всім присутнім основне поняття, що УНСоюз за 50 років свого існування зробив багато такої праці, яка не лише дала поміч своїм членам, але й усюмо українському народові. Поправді сказати, то українське населення міста Торонта так і зрозуміло працю УНСоюзу. Розуміє її, так і все українське населення Канади, чого доказом може бути масовий вступ і скорий розвиток численних відділів по всіх міс-

стах східної і західної Канади. Обидва промовці заявили, що УНСоюз, поширюючи свою працю в Канаді, має завданням розбудувати цю інституцію до такої міри, щоб до неї належали сотні тисяч членів, яких завданням буде працювати на честь славу й добро тих країн, де ми тепер живемо й українського народу так довго, поки він не визволить себе з неволі й збудує свою вільну Українську Державу на своїх етнографічних землях.

Концерт закінчено гимном „Боже шасті Пому“.

Подібне Ювілейне свято в честь УНСоюзу відбулось в неділю, 28. травня, в Порт Артур і Форт Вілем. За ним слідуватимуть і інші місцевости по Канаді, бо всі вони хотять вшанувати велику працю Великого Союзу, до якого довгими роками тисячі спішили за помічю тоді, як горе, біда й дужда їх навістили. Хотять вшанувати працю того Батька, який помагав довгими роками своїмою народіві й захищав його чесне імя перед злими ворогами. Який ширив братерство й освіту серед нашого народу на іміграції й по-

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

У. Н. Дім в Честер, Па. — Допио, що заповідає „Свято палення моргеджу та 15-літній ювілей“ не був поміщений, бо прийшов в останній хвилині, а так є, що через брак місця, залигають навіть і дописи про ювілейні свята У. Н. Союзу і по два чи три тижні, як є репер, наприклад з дописами з Клівленду, Торонта, і т. п. Допио, про який мова, а в дописі є історія У. Н. Дому в Честер, буде злучений з описом ювілейного свята, яке з громади певно хтось надішле. Так навіть краще, бо все буде разом.

ставив його на рівні і іншими культурними народами, та який і далі буде чесно працювати над ще більшим нашим розвитком.

В. Г.

УВАГА! — ПІТСБУРГ, ПА., І ОКОЛИЦЯ!

СТАРАННЯМ ЗЛУЧЕНИХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ ЗО ВСЬОЇ ПІТСБУРЩИНИ

Ювілейне Свято

з нагоди 50-ліття У. Н. Союзу

В НЕДІЛЮ, 25. ЧЕРВНЯ (JUNE 25, 1944)

WEST VIEW PARK, PITTSBURGH, PA.

Будуть виступати хори та добре відома українська солістка. Бесідники будуть американські й українські.

Докладна програма цього свята буде проголошена пізніше.

Ювілейний Комітет.

108.14

DRIVE IT HOME!

"That's the way I like to see them," said Gen. MacArthur when he saw the rows of dead Japs in the Admiralty Islands. In this war—the costliest, cruelest war of all time—our boys must fight with savage fury. Kill or be killed! And on how well each plays his part depends the lives of many of his buddies.

That's why there's a Fifth War Bond drive on now, a drive in which you're needed to support the men on the fighting fronts who are facing the most treacherous forces Americans have ever met in combat. We on the home front can't let them down—and we won't. So resolve now to at least double your bond buying in the 5th War Loan drive. This is the time to do better than your best.

Back the Attack! - BUY MORE THAN BEFORE

THIS ADVERTISEMENT IS A CONTRIBUTION TO AMERICA'S ALL-OUT WAR EFFORT BY

Gramercy Chemical Company, Inc. Makers of TARSON

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНКИ КІЛЬКА-ГОДИННА ПРАЦЯ РОБІТНИЦІ В ПЕНТРІ РОБІТНИЦІ В КУХНІ 11 рано до 3 попола, 5 попола до 9 вечер 5 днів

SCHRAFFT'S

56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

КУХАРОК

Жінок заінтересованих в кухарстві 5 домашнім або реставраційним досвідом

Добра платія—шкура плашка Гарантія швидко в добрий роботу Треба знати читати і писати по англійськи

SCHRAFFT'S

56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ДІВЧАТА І ЖІНКИ НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ

ПЕКАРИ РОБІТНИЦІ В ПЕНТРІ В РОБОТІ ПРИ САЛЯТАХ ПРИ СЕНДВИЧАХ ПРИ ПАРОВИМ СТОЛІ ПОМИВАННЯ КУХАРКИ ДЛЯ ПРИГІДАННЯ ДЕСЕРУ ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ

Мусить говорити по англійськи Дістануть харч і уніформа Бонус — Платні вакансії Постійна робота Нагода для аману Роботи в критичних заняттях мають принести звільнення

SCHRAFFT'S

56 WEST 23rd ST., N. Y. C. Або голоситесь 5-8 вечером 1381 Broadway (N.Y. 38th St.), N. Y.

ДІВЧАТ І ЖІНОК ДОСВІДУ НЕ ВИМАГАЄМО

ПОТРІБНО ЛІД

ЛЕГКОЇ ПРАШ СКЛАДАННЯ

Нова платія в часі винскоду По скінченню швидко гарантуємо на йме мене 15% бонусу від продукції

Додаткового 10% бонусу за роботу в 2-й і 3-й шифті Голос: EMPLOYMENT DEPT. WESTERN ELECTRIC CO.

Room 400, 4th floor 403 Hudson St., N. Y. C. Від понед. до суботи 8:30 до 4:30 Сувинним робітникам потрібна посідка звільнення

ЧЕМБЕРМЕРДС БЕТМЕРДС — КЛІНЕРС Добра платія Бачте Miss Hurst HOTEL GRAMERCY PARK Lexington Ave & 21st St., N. Y. C.

Жінок і Дівчат Легка фабр. робота, 5 днів у тижді Old Dutch Mustard Co. 80 Metropolitan Ave., Brooklyn

ДІВЧАТ ДО ЛЯДИ \$28 ТИЖНЕВО

6 днів BRIGHTON CAFETERIA 2018 Jerome Ave., Bronx, N. Y.

Операторок — і до науки. \$22 тижнево — аман Платні вакансії — Mode Sportswear 14 Worster St., Canal 6-1236

ЖЕНЩИН ЧИСТИТИ ОФІСИ Добра платія; нещаді вільні; гол. від 6 веч. до 1 рано. Зголосуйтесь Кімната 503, 350 Fifth Ave., N. Y. City. at 6 P. M.

ЖІНОК ФАРМЕРСКИХ РОБІТНИЦЬ 40-50 шт. на гол. на початок BROCKMAN BROS Cedar Lane & 84th St. Ozone Park, L. I.

Нарадуйте нія Sunrise Highway Michigan 2-0157 після 6 години

ДОСВІДЧЕНИХ ОПЕРАТОРОК на Singer Sewing Machines AVIATRIX CO. 168 W. 25 St., N. Y. C.

Віктор Доманицький.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ АГРОНОМІЇ В КІНЦІ ХVІІІ. ТА ПОЧАТКУ ХІХ. СТОЛІТЬ

Підірване здоров'я, сум по небіжчаним матері та по батьківщині примусили М. Максимовича переїхати до Києва і стати тут за професора словесності і за першого ректора Університету Святого Володимира (1834 р.) Він так описує цей момент свого життя: „Я став тем, к чому стремився, едучи в Москву, за 14 лет, и будь ето годами четиры ранее, я почел бы себя счастливецем. А теперь, и грустно е даже совестно било, что Павлови не которые товарищи мои более меня радовались моему професорству. Они видали мое болезненное истомление, знали, что я не мог уже читать правим глазом; но никто не знаал чем больна у меня душа... Еше в 1829 году, когда я бил в Петербурге, я получил там известие о смерти матери моеей... Моя живая печаль о ней обратилась в томительную для меня тоску по родине... Может быть я и перемог бы эту тоску, как перемогал и многое другое в душе; но назначение нового университета в Києве* повлекло меня туда неодолимо силою. Туа же согласился со мною переместиться и мой незабвенный земляк Гоголь*); но ему не удалось ето, да и мне для того надо било вместо ботаники взять кафедру русской словесности“ (Автобиография ст. 337).

Як словесника, історика та як етнографа і знає М. Максимовича ширше українське громадянство. Особливо його збірники „Малоросійські песні“ (1827) та „Українські народні песни“ (1834) принесли йому велику славу. А між тим на полі природознавства М. Максимович є немалим слашним. Він фактично підходив вже до оформлення навчання про еволюцію організмів на землі за 24 роки до оголошення аналогічних поглядів Ч. Дарвина. „По своей внутренней врожденной силе, жизнь производит определение видов растений, пользуясь силами внешней природы, с котрою о-

на вступає в боротьбу... а как стечение внешних пособий бивает весьма разнообразно, случайно, изменчиво, то жизнь сама становится изменчивою в явлений своих... и неизбежно одстугает от своих первообразных видов... Смотри по стечению обстоятельств времени и места, жизнь начинает привичивать к некоторым из сих разновидностей...“ — так писав М. Максимович у листі до Е. В. р. 1834. І колиб умови праці М. Максимовича були лішні — хто знає чи не належало б відкриття теорії еволюції українцеві М. Максимовичу, а не англієвцеві Ч. Дарвінові.

Працюючи в самих різноманітних галузях природознавства та гуманітарних наук, М. Максимович порівнюючи мало віддав часу та сил сільськогосподарчій науці. Зате він дуже заважив на творенні агрономічного світогляду своїх товаришів-сучасників: Павлова, Шелехова, Левшина і інших, нападаючи на ті твердження, які введені були в сільськогосподарську науку практиками і сильно розходилися з основними висновками наук природньо-історичних.

Будучи ректором Київського Університету М. Максимович також дбав про як найскоршу організацію кафедр ботаники та агрономії в Київському Університеті М. Максимович тажко дбав про як найскоршу організацію кафедр ботаники та агрономії в Київському Університеті, але всі університети тодішньої Росії переживали тяжку добу реакції це одно, а

друге про це маємо дуже мало матеріалу.

Х. Ніжинський Ліцей кн. А. А. Безбородко.

Тажко сильний культурноосвітній осередок створили

* Думка про організацію Університету в Києві жила з половини ХVІІІ ст. Мисли К. Радзівильського, але добувшись цього від російського уряду як не можна було. Противниками цього були спочатку цариня Катерина, а потім при Олександрі І: Попельневський, Виленський, Учодовський, польський граф Чапський, Лице після польського повстання 1830 р. російський уряд замишле Кременевський Ліцей, його професуру передають до Києва і влішні гали 3-х університетів: Київського, Польського та Ніжинського.

** Відомий письменник М. Р. Гоголь був привичаний професором архаїчної і середньої історії на Спелтербургському Університеті 1832 р.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН КРАВЧИВ ВІКІНЧУВАЧОК

Досвідчених Потрібно сейчас ДОБРА ПЛАТІЯ Пожадані робітничі умовини MILDRED O'QUINN 37 W. 57th St., N. Y. C.

ЖІНОК—ДІВЧАТ РОБИТИ В КАФЕТЕРІИ ДОСВІД НЕ ПОТРІБНИИ В U. S. NAVAL BASE E. 33rd ST., BAYONNE, N. J.

при САНТЕЕН FOOD SERVICE ЦІЛЯ ДЕВЬ АБО КІЛЬКА ГОДИН Сувинні робити, позр. посліжка зилья Принесуть не оголошення із самої метр. урядж, або горож. шапери.

ОПЕРАТОРОК і таких, що вчались би на Fiatok і Mergow машинах, для жіночого і дитячого гаурю and cotton спідного біла. Добра платія: чиста фабрика. Arlyn Undergarment Co., 596 Broadway, N. Y. City.

учні Києво-Могилянської Академії в м. Ніжині на Чернігівщині у вигляді спочатку гімназії, а потім лецею імені кн. А. А. Безбородко. Вихованець Києво-Могилянської Академії, кн. А. А. Безбородко, державний канцлер російського уряду при Катерині ІІ і Павлі І., вмираючи відписав на благодійні цілі великі суми. Брат його, І. А. Безбородко, призначив з цього на заснування гімназії, дім і садибу в м. Ніжині та 210,000 карбованиць грошей. Дозвіл на відкриття Ніжинської гімназії здобуто року 1805, але відкриття сталося значно пізніше: по одних джерелах — р. 1810, по других — р. 1820. В цій школі викладали природознавство, технологію з хемією, і, мабуть, й науку про сільськогосподарство. 7-го жовтня 1830 року гімназію переорганізовано в фізико-математичний Ліцей і в цьому стані, маючи лише вищі три класи, Ліцей проіснував аж до року 1840, коли був перетворений в Юридичний Ліцей князя А. А. Безбородко, а потім р. 1874 в Історико-Філологічний Інститут князя А. А. Безбородко. Директором гімназії і Ліцею в перші роки його існування був вихованець Києво-Могилянської Академії Яснівський Д. Е. Можливо, що сучасний високий стан техніки городництва, квашення та маринування огірків і вудження мяса в околицях м. Ніжині завдячує якраз тому, що там уже на початку ХІХ. століття вчили про сільське господарство, про хатне господарство, технологію і т. п. Ми не знаємо когонебудь з вихованців Ніжинського Ліцею, що потім віддавсьб сільськогосподарчій науці, але можливо, що це питання просто належно не досліджено. За те відомо, що Ніжинський Ліцей дав нам письменників: Миколу Гоголя та Гребінку.

(Дальше буде).

РАЧЕСТЕР, Н. Я. — Шірінці збори Бр. св. Псафала, від. 217, відбудуться в нещаді 18. червня, і голіні 2-30 пополадні, в галі парохіальній. Обовязкою всі місцеві і поклицеві члени мають явиться на цих зборах, бо є важні справи до вирішення. Донуючих члени пампанімаємо ширинати свої догн в шім місці, бо на наступних зборах конгр. комісія дасть звіт, а якім проголосить донуючих члени, бо ювілейна кампанія продовжується. — За уряд: М. Яндла, преде; П. Пасняк, кас.; А. Іванч, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори українців: Максимовича, Польського та Ніжа, староре 1834 р. Київський Університет ст. Володимир.

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРНІ І БУЧЕРНІ в добрій околиці меші словниками і українцями. Зголоситесь до власник: STEPHEN NOWACKI, 601 Lehigh Ave., Palmerton, Pa. 114-5

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЧКА ГРОМАДА в МесаДУ. ПА. потребує ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ, з відповідними кваліфікаціями, вправденнями дитячої школи і хорю, платія згідно з умовою. 113-7. Просімо голоситесь до: STEPHEN POSTUPAK, Pres., 690 W. Blaine St., McAdoo, Pa.

ПОТРЕБУЮ САМИТНОГО ЧОЛОВІКА, або хлопця, у шіновічому віці, до роботи на фармі. 113-4. ВАСИЛЬ МУРАН, R. F. D. 2, Savona, New York

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН і шіше ОБСЛУГЕМО В ПЕРТ АМВОЙ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга щира і чиста 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК зарядкує погребні на \$150 ціні так низькій як ОБСЛУГА НАПКРАША.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИИ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК — на — ФІЛАДЕЛЬФІЮ й околицю МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Займається похороном в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtrose 5-6577

ПОТРІБНО МУЖЧИН ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ПОТРІБНО ВОЄННИХ РОБІТНИКІВ ДО ФАБРИКОВАННЯ СТАЛЕВИХ ПЛИТ РОБІТНИКІВ — SHEET METAL LAYOUT

ЦІЛЯ ЧАС, АБО КІЛЬКА ГОДИН

Вирпаденні, або неспаравлені ДОБРА ПЛАТІЯ

Постійна праця — Досить обертайм Знамениті робітничі умовини

Потрібно Посідка Звільнення Голоситесь: I. O. KOVEN BRO., Inc. Paterson Plank Rd. & Franklin St. JERSY CITY

DOVER BOILER & PLATE FABRICATORS

Dover, N. J.

THOMAS & BETTS COMPANY

36 BUTLER STREET, ELIZABETH

ПОТРЕБУЄ МУЖЧИН ЯК МАШИНОВИХ ОПЕРАТОРІВ

Попередній досвід бажаний, але не кончений СТАЛА РОБОТА І ОБЕРТАИМ ПЛАТІЯ В ЧАСІ НАУКИ СКОРІШІ АВАІС

ДОБРА ПОВОЄННА НАГОДА

U.S.E.S. посідка звільнення потрібна, тажко доказ горожанства і посідка уродженця вигалдемо.

Голоситесь 9 А. М. до 5 Р. М. від понеділка до суботи 36 BUTLER STREET, ELIZABETH

МУЖЧИН НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ

Дістануть харч і уніформа Шляні час або частину

ПОМИВАНІ ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ ПОРТЕРИ на день і ніч

Мусить говорити по англійськи Бонуси — платні вакансії

Робітники в критичних заняттях мають принести звільнення

SCHRAFFT'S ГОЛОСИТЬСЯ ШІНІ ДЕНЬ 56 WEST 23rd ST., N. Y. C. АБО ГОЛОСИТЬСЯ 5-8 ГОЛ. ВЕЧІР 1381 BROADWAY (N.Y. 38th St.), N. Y.

МУЖЧИН—I „LUGGERS“ до роботи у фабриці паквання, машина СТАЛА ПРАЦІ, ДОБРА ПЛАТІЯ

ARMOUR & COMPANY 197 High St., Newark, N. J.

Мужчин—Хлопців Фабр. робота, 5 днів тижк, обертайм Old Dutch Mustard Co. 80 Metropolitan Ave., Brooklyn

ДОМАШНЮ РОБІТНИКА Window Cleaner — Housemen Добра платя Бачте Miss Hurst Hotel Gramercy Park Lexington Ave & 21st St., N. Y. C.

РУФЕРІВ "SIDE WALL APPLICATORS" СТОЛІВІВ Дривмаємо на кілька-годинну працю Сувинна робота, Голоситесь сейчас Принесіть шарапи; ми достар ренти

Роботи голіві в Queens, Nassau і Боскаулу околицях. Наші робітники заробляють знамениті платні і бонуси, бо прция стала. Голоситесь 92-56 165th St., Jamaica Tel. JAMAICA 6-5900

ДІШВОШЕРА \$30 ТИЖНЕВО 6 днів BRIGHTON CAFETERIA 2018 Jerome Ave., Bronx, N. Y.

Портєра—Зручного В прядиві: денна робота Бачте Mrs. Stack Jamaica Hospital Van Wyck Blvd. & 98th Ave. Jamaica, L. I.

ШОФЕРІВ ПОМІЧНИКІВ Голоситесь 1600 PARK AVE. HOBOKEN, N. J.

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ Голоситесь SENGER COAL & ICE CO. 4512 NEW YORK AVE. UNION CITY, N. J.

Просєра машиною, спідною і „Stacks“ Gloria Sportswear, 335 W. 35th St., N. Y. C.

ПРАСОВАЧИВ РОДИННОГО БІЛЯ Досвідчених, постійно, добра платія Anderson Laundry 956 Madison Ave. (75th St.) N. Y. C.

Тарзан відкинув скоросріт. Кожної хвили можна було сподіватись вибуху розсипаного пороху...

Він схопив мішок пороху...

... й кинув його на горіючі двері. Наступив легкий вибух.

Тарзан вибг і стрінувся зо струєю горючої нафти.

—987—

